

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Örebro universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i *gymnasieskolan* i undervisningsämnet **musik**

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

I Ämneslärarprogrammet, inriktning mot arbete i gymnasieskolan – Musik arbetar främst lärare som har sin anställning vid Musikhögskolan, Örebro universitet, antingen i musikalisk gestaltning, musikpedagogik eller musikvetenskap. I lärargruppen finns också teaterlärare med pedagogisk kompetens inom scenkonstområdet. Enhetschef och ansvarig för inriktningen musik (inriktningsansvarig) ansvarar för tjänsteplaneringen på kort och lång sikt, och att kurserna är bemannade med personal med lämplig kompetens. Till grund för detta arbete ligger kompetensutvecklingsplanen. Bifogad lärartabell visar de lärare som undervisar i utbildningen under den aktuella perioden. Majoriteten av lärarna har tillsvidareanställning vid institutionen. De flesta av de som inte har heltidsanställning är yrkesverksamma inom konstnärlig och/eller pedagogisk verksamhet. I utbildningen tillkommer timlärare i en omfattning motsvarande 18 % av heltid. Dessa är inte med i lärartabellen och personer och omfattning varierar över tid, till följd av studenter skiftande instrumentinriktningar. Lärare i momentet hörselhälsa anlitas från Institutionen för hälsovetenskaper vid Örebro universitet.

Huvuddelen av undervisningen i utbildningen genomförs av lektorer och adjunkter med dels **vetenskaplig**, dels **konstnärlig kompetens**. Dessa arbetar tillsammans med professor i ämneslag inom respektive område, i syfte att planera och bemanna kurser så att utbildningens kvalitet säkerställs. Av de lektorer (varav en docent) som arbetar i lärarutbildningen är sex disputerade i musikpedagogik, musikvetenskap eller sociologi och åtta beförade på konstnärlig grund. Specialiserade instrumentallärare anlitas för att tillgodose undervisningen på de instrument som inte förekommer i sådan omfattning att det ger underlag för tillsvidareanställningar. Flera av lärarna i musikalisk gestaltning (såväl på instrument som i musikproduktion och komposition) och teater arbetar framför allt i institutionens kandidatprogram. Deras konstnärliga kompetens är väsentlig för ämneslärarprogrammet, samtidigt som de också utgör en länk för samverkan med konstnärligt kandidatprogram och därigenom bidrar till den konstnärliga utbildningsmiljön.

Ca ¾ av de lärare som omnämns i tabellen har själva lärarutbildning (tre i teater, övriga i musik) och erfarenhet av att arbeta som lärare i olika skolformer. I och med genomgången lärarutbildning och yrkesverksamhet som lärare har de såväl **pedagogisk** som **professionsrelaterad kompetens**. Även de lärare som har musikerutbildning har erfarenhet av undervisning i högre musikutbildning, och i flera fall också pedagogisk påbyggnadsutbildning som komplement till sin konstnärliga examen. Samtliga disputerade lektorer har, liksom doktoranderna, genomgått högskolepedagogisk utbildning. Detsamma gäller för en av de konstnärliga lektorerna och fem adjunkter. En adjungerad adjunkt tillför aktuell professionskompetens i de ämnesdidaktiska kurserna. Samtliga VFU-lärare i musik har musiklektarutbildning och erfarenhet av att undervisa i ämnet.

Tillsvidareanställd personal har **kompetensutveckling** i sin tjänst motsvarande minst 15 % av den tid de undervisar i grundutbildningen. För forskande lärare är målet i Musikhögskolans verksamhetsplan 2019–2021 att "prioritera vetenskaplig publicering inom ramen för kompetensutvecklingstid". Enhetschef ansvarar för att ta fram individuella kompetensutvecklingsplaner för undervisande personal samt för systematisk uppföljning i det årliga medarbetarsamtalet. Ytterligare ett mål i verksamhetsplanen är att de lärare som saknar högskolepedagogisk utbildning ska erbjudas det. Tidigare har vi också identifierat ett behov av att tydliggöra målbeskrivningar och betygsriterier i våra kurser. Därför genomfördes under vårterminen 2018 seminarier och workshops i samverkan med Enheten för universitetspedagogik, IKT och

lärande (PIL) i syfte att öka lärarnas kompetens i dessa frågor. Utöver kompetensutvecklingstid har tillsvidareanställd personal 5 % av sin arbetstid avsatt för administration och deltagande i möten, som bl.a. används till kursutveckling.

Värdering

En styrka med att arbeta i ämneslag bestående av lärare med såväl vetenskaplig och konstnärlig som pedagogisk kompetens är att vetenskapliga, konstnärliga och didaktiska frågor integreras och problematiseras genom hela utbildningen. Den pedagogiska kompetensen är över lag hög inom lärargruppen. När det gäller kompetensutveckling har ett behov identifierats av att tydliggöra hur kompetensutvecklingstiden används. Ett mål i institutionens verksamhetsplan är därför att "kompetensutvecklingstidens användande har tydliggjorts" inom det närmaste året.

Även om merparten av undervisningen i programmet genomförs av tillsvidareanställda lärare finns vid Musikhögskolan en relativt stor andel timanställda lärare, som representerar spetskompetens inom en rad olika kunskapsområden. Detta förhållande bygger på musikämnets segmenterade kunskapsstruktur, där hantverksmässig spetskompetens i musikalisk gestaltning (exv. i cello) i det närmaste omöjligt kan besittas inom ett flertal områden (exv. cello, piano, slagverk) av en och samma person. Musikhögskolan har hittills prioriterat upprätthållande av spetskompetens och den kvalitetssäkring som ligger däri. Å andra sidan har ledningen kommit att diskutera vinsterna i att så långt som möjligt samla underlag till deltidsanställningar för att på så vis stärka även andra kvalitetsmått, såsom exempelvis tätare dialog inom lärargruppen och förbättrade möjligheter att garantera likvärdighet i examination. I upprättad kompetensförsörjningsplan framkommer en fortsatt strävan att anställa lärare med kompetens att undervisa i flera utbildningsområden. På detta sätt kan större tjänster skapas och möjligheten till tillsvidareanställningar öka. Anställningar av större omfattning medför ökad kontinuitet och delaktighet i utvecklingsarbete, ett arbete som i sin tur förväntas leda till ökad värdegemenskap och tydliggörande av den pedagogiska värdegrunden i hela lärargruppen.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Utbildningsmiljön vid Musikhögskolan är sammantaget både vetenskaplig och konstnärlig såväl som professionsinriktad. Den **vetenskapliga utbildningsmiljön** för ämneslärarprogrammet i musik byggs upp av lärare som representerar en ämnesmässig forskningsbredd. Seniora och juniora forskare och doktorander bedriver ämnes- och/eller ämnesdidaktisk forskning. I forskningsmiljön *Musiken och människan* studeras musik, erfarenhet och upplevelse; musik och jämlikhet (gällande sociala strukturer och faktorer som kön, klass, etnicitet etc.); musik och medier; musik, bildning och utbildning samt musikaliskt skapande. Forskarna har akademisk bakgrund i musikvetenskap, musikpedagogik, genusvetenskap och sociologi, där miljöns tvärvetenskapliga karaktär öppnar för samarbeten med andra ämnen, såsom pedagogik, sociologi, psykologi och medie- och kommunikationsvetenskap. Ett exempel på sådana samarbeten är forskarskolan *Utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik*, vars syfte är att vara en "dynamisk utbildning på forskarnivå som erbjuder mång- och tvärvetenskapliga perspektiv på utbildningsvetenskap och didaktik inom ramen för olika ämnesinriktningar". Sedan 2008 har tre av Musikhögskolans doktorander varit knutna till denna forskarskola.

Musikhögskolans forskningsmiljö bidrar till ämneslärarstudenternas vetenskapliga utbildningsmiljö genom att flertalet aktiva forskare i miljön även medverkar i utbildningens genomförande. Utöver disputerad personal genomför även doktorander med musikpedagogisk inriktning del av institutionstjänstgöringen inom programmet. I och med att ämneslärarstudenterna kontinuerligt får undervisning och handledning av forskningsaktiv personal, erbjuds de möjligheter att ta del av aktuell forskning i musikpedagogik och närliggande ämnen. Där så är lämpligt används den egna forskningen som innehållsligt underlag till undervisningen. Ett sådant exempel är miljöns centrala forskning om musik och jämställdhet. Forskare med spetskompetens inom genus, feminism, maskulinitet och normkritik, undervisar och handleder regelbundet i utbildning på grundnivå, vilket således gynnar studenternas kontakt med den vetenskapliga miljön.

Den **konstnärliga utbildningsmiljön** utgörs av lärare med konstnärlig kompetens inom musikalisk gestaltning och teater, av medstudenter inom och utanför programmet samt moderna lokaler med goda övningsmöjligheter. De flesta lärare undervisar både i lärarutbildningen och i något av de kandidatprogram som finns vid institutionen och flera är konstnärligt aktiva utanför undervisningsverksamheten. Personalsammansättningen säkerställer att undervisningen håller hög konstnärlig nivå och kvalitet och innebär att studenterna under sin utbildning möter lärare som är verksamma i olika konstnärliga praktiker. Då institutionen driver både teaterpedagogprogram och konstnärligt kandidatprogram ges förutsättningar till konstnärliga möten med studenter från olika konstnärliga områden. I kursmoment som Estetisk kommunikation och Konsertprojekt sker samverkan mellan lärare och studenter inom ämneslärarprogrammet, teaterpedagogprogrammet och det konstnärliga kandidatprogrammet i musikalisk gestaltning. Studenterna har god tillgång till övningsrum under hela studietiden och ges goda möjligheter att medverka i exempelvis ensembleverksamhet, samt vid konserter och föreställningar också utanför ordinarie kurs. Institutionen ger ett flertal kurser inom musikalisk gestaltning vilka är möjliga att söka för de studenter som önskar bredda, alternativt specialisera sin kompetens ytterligare.

Den **professionsinriktade utbildningsmiljön** är stark, inte minst genom den betydande andel lärare som själva har musiklärarutbildning och som i stor utsträckning varit yrkesverksamma i sådana verksamheter som utbildningen avser. För att stärka professionsinriktningen ytterligare adjungerades till ht 18 en ad-

junkt som detta läsår delar sin tjänst i skolan med att arbeta två halvdagar i veckan på Musikhögskolan. Personen är dessutom sedan flera år verksam som VFU-handledare. Genom sin anställning i skolan och sina erfarenheter av olika skolformer besitter den adjungerade adjunkten aktuell och värdefull professionskompetens. Vederbörande ersätter inte befintlig personal, utan kompletterar undervisningen i ämnesdidaktik och metodik med aktuella professionsperspektiv. Genom adjungeringen får studenterna ytterligare tillgång till skolmiljö för fältstudier och genomförande av ett didaktiskt projekt (termin 9), utöver det som görs inom ramen för VFU. Musikhögskolans placering på campus skapar såväl fysisk som organisatorisk närhet till ämneslärarutbildningen och bidrar till samverkan med andra ämnen och institutioner. Detta ger helhetsperspektiv i utbildningen avseende allmäntdidaktik, ämnesdidaktik och ämneskunskaper. Kurserna i UVK läser musiklärarstudenterna till största delen i ämnet pedagogik vid Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, tillsammans med studenter från andra ämnen. Genom att studenterna under sin utbildning möter och samarbetar med lärarstudenter från olika ämnesinriktningar förbereds de på ett övergripande plan för sitt kommande arbetsliv som musiklärare.

Värdering

Som beskrivits är Musikhögskolan en del av Campus Örebro. Detta innebär en närhet mellan personal, studenter och lokaler som inverkar mycket positivt på samverkan inom ämneslärarprogrammet. Närheten mellan involverade institutioner liksom till lärarutbildningens kansli är, menar vi, en tillgång i vår strävan efter en koherent utbildning där vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade perspektiv sammanvävs genom organisatoriskt skilda kurser i UVK och VFU, samt ämnes- och ämnesdidaktiska kurser. I detta sammanhang vill vi även lyfta fram fördelar med Musikhögskolans storlek. Som organisation är Musikhögskolan relativt liten. Här verkar lärare nära varandra, dels genom att lärares kompetens tillvaratas inom olika program och kurser, dels genom den fysiska inramningen. Detta bidrar till att vi framgångsrikt kan integrera vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade inslag i studenternas utbildningsmiljö. För att ytterligare stärka den gemensamma utbildningsmiljön har Musikhögskolan valt att profilera sig mot ett sammanhållet bildningsperspektiv. Inom ett år ska det finnas en plan för, med genomförd pilot, hur bildningsperspektivet ska kunna ges en framträdande plats i våra utbildningar.

Eftersom ämneslärarprogrammet i musik innefattar en stor bredd av olika kunskapsområden, är det en utmaning att säkerställa forskningsförankringen inom samtliga discipliner. Vi bedömer dock att vi under de senaste åren har lyckats med att bygga starka utbildningsmiljöer, något som vi fortsatt arbetar systematiskt med. Vår analys är att forskningsmiljön vid Musikhögskolan historiskt sett har bottnat i musikpedagogik som forskningsfält, varpå en musikvetenskaplig inriktning med forskning om samtida problem inom kulturområdet har stärkts under de senaste tio åren. Detta innebär att studenterna möter samhällsrelevant musikforskning kring mångfald, immigration och musikscen vilken också är angelägen för deras kommande profession. De två senaste åren har även ett antal särskilda satsningar riktats mot musikpedagogik och musikalisk gestaltning: (1) Hösten 2018 tillträdde en biträdande lektor i musikpedagogik samt även den adjungerade adjunkten (se beskrivning ovan). (2) Sedan 2017 har en av institutionens konstnärliga lektorer haft i uppdrag att utveckla forskningsanknytningen i musikalisk gestaltning, och (3) fr.o.m. augusti 2018 har en lektor med docentkompetens i musikvetenskap i uppdrag att på 50 % fördjupa institutionens forskningsanknytning i musikalisk gestaltning såväl som i musikpedagogik. Under 2019 kommer dessutom en gästprofessor i musikalisk gestaltning att rekryteras. För att stärka studenternas möjligheter till fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, planeras dessutom att som gästlärare bjuda in forskande musiker. Ett gemensamt forum för lärare och handledare, där frågor om forskningsanknytning kan diskuteras, start under 2019. Detta är exempel på vårt kontinuerliga arbete för att bygga och säkerställa balans i Musikhögskolans vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade utbildningsmiljö.

Ett utvecklingsområde som definierats i Musikhögskolans verksamhetsplan 2019–2021, är hur huvudområdet musikpedagogik skulle kunna ta ett vidgat ansvar för utbildningens kvalitet och den ämnesdidaktiska forskningsanknytningen. Musikpedagogik som huvudområde är idag på många sätt knutet till det självständiga arbetet och mål 2 och 3 i föreliggande utbildningsgranskning. Musikpedagogik har dock potential att i ökad utsträckning även forskningsförankra mer konstnärligt och didaktiskt inriktade utbild-

ningsområden, såsom de ämnes- och ämnesdidaktiska studier studenterna bedriver inom exempelvis ensembleledning.

Utformning, genomförande och resultat

Musik som inriktning i ämneslärarprogrammet omfattar huvudområdena *musikalisk gestaltning* och *musikpedagogik*. Kurserna och deras plats i utbildningen framgår av programöversikten nedan. Grönt markerar ämne 1, gult UVK och rosa ämne 2 (som kan vara musikprofilering, engelska eller matematik). Figuren visar ämne 2-kurser för profilering mot Instrument och ensemble. I texterna om mål 1–5 benämns kurserna med respektive kurskod. Citat markerar kursmål där inget annat anges.

Ämneslärprogrammet, inriktning gymnasieskolan – Musik

HÖST		VÅR	
Termin 1 MG089G Musik för lärare I, Gymnasieskolan, 30 hp Ämneskurser i Musikalisk gestaltning		Termin 2 MG9300 Musik för lärare II, Gymnasieskolan, 15 hp MP9100 Musikpedagogik för lärare I, 15 hp VFU ingår med 7,5 hp	
Termin 3 PE024G Utbildningsvetenskaplig kärna I, 30 hp VFU ingår med 7,5 hp		Termin 4 MG9302 Musiklärare fördjupning I, 22,5 hp MP9301 Ämnesdidaktik I, Instrument och ensemble, 7,5 hp	
Termin 5 MG086G Musik för lärare III, Gymnasieskolan, 15 hp MP019G Musikpedagogik för lärare II, Gymnasieskolan, 15 hp VFU ingår med 7,5 hp		Termin 6 MG017G Musik för lärare IV, Gymnasieskolan, 15 hp MG9502 Musiklärare fördjupning II, 15 hp	
Termin 7 MG087G Musiklärare fördjupning III, 22,5 hp MP018G Ämnesdidaktik II, Instrument och ensemble, 7,5 hp		Termin 8 MP9505 Utbildningsvetenskaplig kärna II, 15 hp MG033G Musiklärare fördjupning IV, 15 hp Självständigt arbete	
Termin 9 MG9700 Musik för lärare V, Gymnasieskolan, 7,5 hp MP003A Musikpedagogik för lärare III, 7,5 hp MP9702 Musikpedagogik för lärare IV, Självständigt arbete, 15 hp		Termin 10 PE006A Utbildningsvetenskaplig kärna III, 30 hp VFU ingår med 7,5 hp	

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan ska studenten
 - visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Musikämnet i den svenska grund- och gymnasieskolan har såväl brett som specialiserat innehåll med mål att utveckla barns och ungas förmåga till musikalisk samverkan och personligt musikaliskt uttryck. För yrkesutövningen krävs därför att läraren har breda ämneskunskaper, såsom instrumentalspel, musikteori och ensembleledning. Musikämnets karaktär, där hantverksmässiga färdigheter kopplas till elevens musikaliska uttryck, ställer krav på att utbildningen integrerar instrumentella ämneskunskaper och didaktiska kunskaper med kunskaper om och i det egna musikuttrycket. Utbildningen behandlar därför de instrumentella, konstnärliga och didaktiska delarna parallellt, i olika grad och kontinuerligt under utbildningen.

Kurserna är sammansatta av delmoment, vilka samlas under kompetensområdena *Verktyg, Ledning, Skapande* och *Uttryck*. Dessa kompetensområden sammanfattar väl den förväntade ämneskompetensen hos den som skall undervisa i musik i gymnasieskola och grundskola.

I MG089G utvecklar studenterna grundläggande ämneskunskaper i musikteori, instrument, bruks- och ackordinstrument, röstträning, körsång, rytmik och ensembleledning. Kursen behandlar också västerländsk konstmusik och musikestetik från antiken till 1900-talet samt ger kännedom om ljud, ljus och hörselhälsa. Kursen examineras genom klingande och gestaltande redovisningar samt skriftliga inlämningsuppgifter beroende på de olika momentens innehåll och karaktär. I MG9300 utvecklas ämneskunskaperna samtidigt som studenterna möter musikpedagogiska perspektiv (MP9100). Studierna i musikpedagogik och den verksamhetsförlagda utbildningen integrerar ämneskunskaperna med teoretiska perspektiv. Därigenom fördjupas ämneskunskaperna i musikpedagogisk kontext och de får tydlig riktning mot studentens framtida roll som lärare i musik. VFU:n sker denna termin inom grundskolans högstadium. Sammanfattningsvis speglar MG089G och MG9300 musiklärarens kunskapsområde och ger grundläggande förutsättningar för fortsatta studier inom programmet.

För de studenter som läser musik som ämne 2 innebär termin 4 en profilering mot Instrument och ensemble med mer specialiserade ämnesstudier (MG9302). Musikhögskolan har möjlighet att ge profilerna Estetisk kommunikation, Arrangering och komposition, Kör, Rytmik samt Musikproduktion och media. Till antagning hösten 2019 erbjuds, förutom profilen Instrument och ensemble, även profilen Kör. I MG086G utvecklas, specialiseras och fördjupas ämneskunskaperna ytterligare. Momentet *estetisk kommunikation* tar sikte på studenternas musikaliska uttryck och skapande till att fungera i konstnärligt vidare kontext där musikaliska verktyg och uttryck relaterar till andra estetiska former. Studenterna utvecklar därigenom nödvändiga förmågor till konstnärlig samverkan med ämneskunskaperna i musik som utgångspunkt. Fördjupningen av ämneskunskaperna sker denna termin dels genom att de omsätts i en vidare konstnärlig kontext, dels genom att studierna riktas mot gymnasieskolans mer specialiserade kurser.

I MG017G lyfts samhällliga och kulturella frågor i relation till musikalisk gestaltning. Delkursen Musikvetenskap behandlar mediernas funktion i populärmusik och i konstnärliga diskussionsseminarier fördjupas diskussionen om musikens och konstens villkor. Ämneskunskaperna inom kompetensområdena *Verktyg, Uttryck* och *Skapande* behandlas och fördjupas väsentligt i ett sceniskt projekt där studenterna arbetar fram en scenisk produktion. Ämneskunskaper inom kompetensområdet *Ledning* fördjupas väsentligt i MG017G, genom momentet *ensembleledning*, och MP019G, såväl genom de campusförlagda delarna som genom VFU. För de studenter som läser musik som andraämne specialiseras ämneskunskaperna ytterligare i kursen MG9502. Den konstnärliga komplexiteten ökar och frågor som "olika förhållningssätt till konstnärligt uttryck och hur dessa samspelar i individens och samhällets konstnärliga utveckling" behandlas. I MG087G fokuseras studentens personliga konstnärliga uttryck och självständiga avväganden avseende interpretation i relation till instrumentalundervisning.

I termin 8 genomförs ett självständigt arbete inom ämne 2 (MG033G). Studenter med ämneskombinationen musik/musik skriver detta arbete i Musikalisk gestaltning. Krav för examination är bl.a. att studenten kan "redogöra för hur ett arbete inom musikalisk gestaltning planeras, utformas och genomförs i ett musikpedagogiskt sammanhang" och "reflektera över relationen mellan den musikaliskt gestaltande och den pedagogiska rollen".

En betydande del av progressionen och fördjupningen av ämneskunskaperna i musikalisk gestaltning ligger däri att moment i utbildningen sorterar under flera av de nämnda kompetensområdena, och därmed växlar perspektiv genom utbildningen. Det gäller i olika grad för alla moment, och här följer tre exempel på detta:

1) Moment *Ensembleledning*: I MG089G har momentet tydligt verktygsfokus, i MG9300 och MG086G ligger fokus mot ledning för att i MG017G fokusera uttryck och skapande.

2) *Musikteoretiska* moment: Grunder i musikteori (här musikleära och harmonilära) har tydligt verktygsfokus i MG089G och MG9300 och fördjupas i MG086G där uttryck och mer konstnärliga ställningstaganden utgör momentets innehållsliga kärna.

3) Moment *Ackordinstrument*: Momentet har tydligt verktygsfokus. I MG9300 finns ackordinstrument med i examination för ensembleledning. Momentet examineras där utifrån studentens kunskap om verktygets ledningsfunktion i vokalt sammanhang. I MG9700 examineras momentet som del av ledningsfunktion i det didaktiska projektet.

Genom att ämnesdidaktik integreras med ämneskunskaper i utbildningen, fungerar ämnesdidaktik som sammanhållande för progressionen i utbildningen som helhet.

Värdering

Genom att utbildningen till ämneslärare i musik startar med ämnesstudier i musikalisk gestaltning får studenterna, som ofta har en stark identifikation i sitt förstaämne, med sig professionsrelevanta ämneskunskaper redan till sin första VFU-period (termin 2). Det ser vi som en styrka i vår utbildning. En återkommande synpunkt från studenter är att de två terminer som inleder utbildningen lägger en god grund för UVK I (termin 3), och ger dem ökade förutsättningar att koppla innehållet i den delen av lärarutbildningen till yrkesutövningen. De olika ämneskunskaper som ingår i utbildningen har hög relevans för musikleraryrket och bidrar starkt till studenternas professionsblivande. På detta sätt utvecklar studenterna såväl brett kunnande som väsentligt fördjupade kunskaper med relevans för yrkesutövningen.

Personalsammansättningen, med såväl bred som djup kompetens, främjar att ämnesundervisningen håller hög nivå och kvalitet. Utöver de obligatoriska programkurserna ges studenterna möjlighet att läsa fristående kurser i instrument de terminer de läser UVK och sitt andraämne vilket skapar ytterligare kontinuitet för ämnesstudierna. Sammantaget menar vi att studenterna ges goda förutsättningar att fördjupa och utveckla ämneskunskaperna i en konstnärlig kontext (se Utbildningsmiljö).

Vi är inne i ett utvecklingsarbete som handlar om att tydligare definiera Ämne 1, musik gentemot Ämne 2, musik. Det nuvarande kursnamnet för ämne två, *Musikleärare fördjupning*, antyder felaktigt att Ämne 1, musik har sin fördjupning i Ämne 2, musik, när det egentligen är fråga om en *profilering* av musikstudierna. Vidare pågår ett arbete med att tydligare forskningsanknyta kurser i musikalisk gestaltning, såväl inom läroprogrammet som vid institutionen som helhet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Den kunskap som målet avser utvecklas kontinuerligt under utbildningens kurser i UVK (som beskrivs utförligt i del 1) och i ämnet. Studenterna får successivt och under hela utbildningen utveckla sitt vetenskapliga förhållningssätt och koppla detta till beprövad erfarenhet. I och med att forskningsbaserade bokkapitel, artiklar och avhandlingar används fortlöpande som kurslitteratur får studenterna tidigt bekanta sig med vetenskapliga perspektiv, begrepp och kontexter. I kurserna MP9100, MP9301, MP019G, MG017G och MP018G möter studenterna ämnesdidaktik och musikalisk gestaltning kopplat till musikpedagogik, musikvetenskap och musikpsykologi. Exempel: I MP019G behandlas delar av Ellefsen (2014) *Negotiating musicianship. The constitution of student subjectivities in and through discursive practices of musicianship in "Musikklinja"* I syfte att diskutera elevers musikskap och studenternas erfarenheter från VFU i gymnasieskolan, men också som exempel på etnografisk metod och diskursteoretisk analys. Kursen examineras genom en skriftlig inlämningsuppgift där studenten ska använda kurslitteraturen för att reflektera över uppdraget att undervisa i musik i gymnasieskolan.

Termin 8 läser studenterna delkursen *Vetenskapsteori och forskningsmetodik* i UVK II, som ger en bred kunskap inom examensmålets kunskapsområde. Fördjupning och måluppnående säkerställs i examination av den ämnesspecifika teori- och metodkursen (MP003A) samt det självständiga arbetet på avancerad nivå (MP9702) under utbildningens nionde termin.

I MP003A fördjupas studenternas kunskaper i vetenskapsteori och forskningsmetodik genom studier i kvalitativa och kvantitativa metoders relevans och användningsområden i relation till musikpedagogik och andra närliggande forskningsfält. Med andra ord utgår kursen från den grundläggande och breda förståelse för olika vetenskapsteoretiska perspektiv och metodologiska förhållningssätt som studenterna utvecklat inom ramen för bl.a. UVK, för att i ämnet fördjupa kunskapen om teori och metod såväl som fördjupa examensmålet gentemot ämnets särskilda forskningsfält. Sammantaget ska studenterna efter avslutad kurs kunna "identifiera olika typer av forskningsfrågor och deras metodologiska implikationer, redogöra för det metodologiska tillvägagångssättet i såväl kvalitativa som kvantitativa studier i musikpedagogik och närliggande forskningsfält, samt argumentera för olika metoders lämplighet i vetenskapliga studier". Därtill ska studenten även visa "olika kvalitativa och kvantitativa metoders användbarhet och begränsningar för studier inom musikpedagogik och närliggande forskningsfält". Det sistnämnda målet är formulerat som värderingsförmåga/förhållningssätt, men är i en sammanhängande kunskapsbildning svårt att avskilja från måluppfyllelsen av kunskap och förståelse. Kursen examineras genom att studenterna kritiskt granskar en av tre givna avhandlingar i musikpedagogik eller musikvetenskap, som kombinerar kvalitativ och kvantitativ metod, och där redogör för "vetenskapsteoretiska och metodologiska val, samt relevansen av dessa i den valda avhandlingen och kritiskt redogör för hur de hör ihop" (kriterium för betyget Godkänd, MP003A).

I MP003A säkerställs att studenten når fördjupad kunskap om vetenskapsteori i vid bemärkelse och fördjupad kunskap om både kvalitativa och kvantitativa metoder. Kunskaperna tillämpas i det självständiga arbetet på avancerad nivå (MP9702), där studenten ska kunna visa ytterligare fördjupning inom ett avgränsat teori- och metodområde. För betyget Godkänd ska studenten i denna kurs bl.a. "visa samband mellan vald forskningsansats och studiens utformning", "beskriva vald metod och argumentera för dess lämplighet i den egna studien", "redogöra för tillvägagångssätt vid dataskapande och analys" samt "presentera empiriskt material och analysera det i enlighet med vald metodologisk ansats".

Kursen MP003A utgör i förlängningen språngbräda till studenternas självständiga arbete i musikpedagogik, MP9702. I och med detta arbete förväntas studenten kunna tillämpa de fördjupade kunskaperna på ett självständigt sätt, och samtidigt integrera ämneslärarutbildningens mångfacetterade innehåll i såväl formulering som bearbetning av professionsorienterade forskningsproblem. Närmare bestämt krävs för examination, i form av uppsats med ventilering och opposition, att studenten förmår visa "fördjupad kunskap inom ett specifikt område inom det musikpedagogiska forskningsfältet" och därtill "fördjupad förståelse för tillämpning av vetenskaplig teori och metod samt forskningsetik inom musikpedagogik som forskningsfält". I denna mening examineras studenternas *kunskap om* underliggande principer för vetenskapligt arbete och beprövad erfarenhet samt betydelsen av sådana ansatser för yrkesutövningen.

Värdering

Genom forskningsförankring av företrädesvis kurser i musikpedagogik och UVK får studenterna successivt möta vetenskapsteori och forskningsmetodik. Progression sker inom målets kunskapsområde, samtidigt som vi konstaterar att detta inte framgår explicit i kursplaner förrän i senare delen av utbildningen.

På grund av ämnets karaktär och forskningstraditioner har tyngdpunkten inom utbildningen i musik tidigare legat på kvalitativa teorier och metoder. Som en följd av detta har vi uppmärksammat att studenter ofta undviker forskningsfrågor som implicerar kvantitativa studier. Målet uppfylldes alltså även tidigare i fråga om vetenskapsteori och kvalitativa forskningsmetoder, däremot identifierade vi ett behov av att stärka och säkerställa måluppnående inom kvantitativ metod. Som en åtgärd för att stärka studenternas kunskaper om vetenskapsteori samt såväl kvantitativa som kvalitativa forskningsmetoder tillskapades den ämnesspecifika teori- och metodkursen MP003A, som sjuöppnades ht 18.

I och med att första kurstillfället i MP003A genomförs under pågående hösttermin, har kursen/åtgärden ännu inte utvärderats. Den kommande uppföljningen (vt 2019) kommer dock att beakta kursen i förhållande till studenternas självständiga arbeten, dels i termer av sedvanlig kursutvärdering, dels genom kommande programutvärdering. Inriktningsansvarig ansvarar för denna uppföljning.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utföras, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Studenterna tränar sin kritiska reflektionsförmåga under hela utbildningen genom att ämneskunskaper integreras med didaktisk reflektion. En kritisk ansats krävs inte minst i ämneskursen MG017G, där studenten ska uppvisa förmåga till "kritisk analys av historieskrivning och mytskapande". Slutexamination sker inom ramen för MP9702 som består i att genomföra ett självständigt arbete, samtidigt som visad förmåga till "kritisk granskning av annat examensarbete" är ett examinationskrav i sig. Målet är att studenten ska visa fördjupad förmåga att bearbeta både egna och andras erfarenheter i förhållande till forskningsresultat och med koppling till yrkesverksamheten. Detta implicerar en fruktbar samverkan mellan å ena sidan akademisk skolning i förmåga till systematiseringar och kritisk reflektion, och närhet till yrkespraktiken å den andra.

Kurser i musikpedagogik (MP9100 och MP019G) syftar till att skapa förutsättningar för studenterna att i termer av kritisk reflektion och systematik integrera ett teoribaserat forskningsperspektiv med erfarenheter från yrkesverksamheten. Campusförlagda studier i aktuell musikpedagogisk forskning (i form av föreläsningar och seminarier såväl som mer praktiska övningar) sammanlänkas med studenternas erfarenheter från den ämnesanknutna VFU som bedrivs under kursens gång. Målet är att studenterna genom denna utformning bland annat ska utveckla förmåga att kunna "använda musikpedagogisk forskning för att reflektera över egna och andras erfarenheter" (MP019G). För ändamålet sker examinationen genom individuella skriftliga inlämningsuppgifter, där studenterna med utgångspunkt i forskningsbaserad kurslitteratur reflekterar över iakttagelser från genomgången VFU.

För att skapa förutsättningar för progression i studenternas förmåga, är nämnda kurser designade som växelverkan mellan teoriburna studier vid Musikhögskolan i relation till praktisknära erfarenheter från yrkesverksamheten. Härigenom nås en kumulativ kunskapsutveckling. Kurserna behandlar skilda innehållsområden såsom musikdidaktiska perspektiv, normkritik, genus, mångkultur, lärandeteorier etc. Därutöver syftar kurserna till kunskapsmässig progression i studenternas förmåga att utifrån kritisk reflektion kunna systematisera och integrera kunskap från dels forskning, dels egna och andras erfarenheter på ett kunskaps- och verksamhetsutvecklande sätt. I konstnärliga diskussionsseminarier (MG017G) diskuteras och reflekteras konstnärliga frågeställningar utifrån egna och andras erfarenheter. För examination krävs att studenten visar fördjupad förmåga till kritiskt tänkande i relation till ämneskunskaper och konstnärlig praktik.

Studentens fördjupade förmåga slutexamineras på avancerad nivå, främst ifråga om kritiskt förhållnings-sätt och en utvecklad självständighet i förmåga att tillvarata, systematisera och reflektera över erfarenheter och forskningsresultat. Det övergripande syftet är att skapa förutsättningar för studenterna att utveckla ämnes- och ämnesdidaktiska kunskaper i relation till en kommande yrkesverksamhet. Fördjupning

gentemot målet sker i MP003A, där ett krav för examination är att studenten visar förmåga att "kritiskt granska vetenskapliga studier i musikpedagogik". I MP9702 ska studenterna visa prov på fördjupad förmåga genom att "självständigt kunna formulera en undersökningsbar forskningsfråga med musikpedagogisk relevans, självständigt kunna söka och kritiskt förhålla sig till relevant tidigare forskning, självständigt kunna planera och genomföra en väl avgränsad vetenskaplig studie inom det valda ämnesområdet, kunna använda vetenskapliga metoder och teoribildningar inom det musikpedagogiska forskningsfältet, [samt] ha förmåga att bearbeta och analysera resultatet av en vetenskaplig studie". Under handledning formulerar studenten en forskningsfråga utifrån sina professionsrelaterade intressen och behov. Avsikten är att studenten på så vis ska kunna knyta det självständiga arbetet till den kommande yrkesverksamheten. Att ett utvecklat kritiskt förhållningssätt är en tillgång i forskningspraktik såväl som i musiklärarens vardagliga yrkespraktik är också ett bärande element. För att säkerställa måluppnående bedöms det självständiga arbetet mot detaljerade betygskriterier inom områdena (1) problematisering, syftesbeskrivning och vetenskaplig förankring, (2) studiens genomförande, (3) resultatredovisning och analys, (4) diskussion och reflektion, (5) ventilerings, samt (6) helhet.

Värdering

Kursernas samlade utformning ger studenterna möjlighet att utveckla förmåga till kritisk reflektion över egna och andras erfarenheter i förhållande till forskning i allmänhet, och musikpedagogisk teori i synnerhet. Detta sker såväl tillsammans med andra i seminarier som självständigt i individuella skrivuppgifter. Att förmågan att ta tillvara erfarenheter och forskningsresultat också utvecklas i relation till yrkesverksamheten bekräftas i studenternas återkoppling, här exemplifierat med ett utdrag ur en kursvärdering:

Kursen i musikpedagogik har på ett positivt sätt ändrat mitt sätt att se på lärarrollen och gett mig praktiska verktyg att använda mig av i skolvärlden. Jag upplever även att jag har introducerats till ett nytt sätt att tänka som hjälper mig att analysera och utveckla både mitt sätt att lära ut, men även skolmiljön i stort. (Student, MP9100, vt 17)

Progressionen finns mellan MP9100 och MP019G, och säkerställer att studenterna ges reella förutsättningar att tillämpa detta i sitt kommande yrkesliv. Här noterar vi dock att progressionen inte är tillräckligt synlig i kursmål och betygskriterier för dessa kurser. Däremot är fördjupningen tydligt framskriven i betygskriterierna för det självständiga arbetet på avancerad nivå.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Utbildningen med avseende på studenternas förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom ämnet musik, tar sin början i kursen MP9100 och följs upp i MP019G. Likaså är det genom examination gentemot kursmålen i dessa kurser som examensmålet säkerställs. I nämnda kurser integreras ämnesdidaktiska perspektiv med metodik i två olika, men sammanlänkade, sammanhang:

(1) Under campusförlagda delkurser integreras ämnesdidaktiska perspektiv med metodik, genom studenters lektionsplaneringar och genomförande av dessa i iscensatta undervisningssituationer. Lektionsplaneringarna implicerar att studenten även reflekterar över sina didaktiska val i förhållande till såväl aktuella styrdokument som till olika didaktiska teorier och perspektiv. Exempel: I litteraturseminarium behandlas en musikdidaktisk antologi, utifrån vilken studenten definierar ett didaktiskt problem samt gör en skriftlig planering omfattande tre lektioner. I det efterföljande metodseminariet genomförs sedan en avgränsad del av det planerade innehållet med övriga studenter som "elever". Studenten ska i planeringen anknyta till aktuella styrdokument samt motivera och problematisera sina didaktiska val.

(2) Under verksamhetsförlagda delkurser ges studenterna möjlighet att i yrkesverksamheten tillämpa de ämnesdidaktiska och metodiska förmågor som utvecklats under den campusförlagda delen. På motsvarande sätt utvecklar erfarenheterna från den verksamhetsförlagda utbildningen studenternas förmåga till didaktisk reflektion. Handledarna på VFU-skolorna bedömer studenterna på den verksamhetsförlagda delen av kursen med hjälp av ett särskilt formulär som motsvarar bedömningskriterier för kursen. Formuläret är framtaget gemensamt inom ämneslärarprogrammet och frågeställningarna, vilka utgår specifikt från ämnet, är utformade av kursansvarig och utgör en del av underlaget för betygsättning i den aktuella kursen. VFU-läraren bedömer studenterna utifrån frågor som visar att studenten har "förmåga att kommunicera med elever" (MP9100) och senare "på ett medvetet sätt [kan] göra didaktiska ställningstaganden samt reflektera över sina didaktiska val" (MP019G).

De campusförlagda och verksamhetsförlagda delarna av målet länkas samman genom skriftliga inlämningsuppgifter där litteraturstudier som behandlats i ämnesdidaktik- och metodseminarier relateras till erfarenheter från VFU:n. Konkret går examinationsuppgifterna ut på att studenterna ska redogöra för iakttagelser gjorda under VFU:n samt reflektera över dessa iakttagelser med utgångspunkt i kurslitteratu-

ren. Examinationsuppgiften blir på så vis både en möjlighet för studenten att utveckla sin reflektionsförmåga och ett sätt för lärosätet att kontrollera att studenten uppnått kursens mål. För betyget godkänt ska studenten redogöra för frågor om de moment som behandlas i kursen och diskutera dessa frågor i relation till arbetet som lärare i gymnasieskolan. Vidare ska studenten författa en text med korrekta och relevanta referenser till kursens litteratur och använda kurslitteraturen som verktyg för reflektion och argumentation.

Till säkerställandet av studenternas förmåga att tillämpa ämnesdidaktik och metodik hör en rad olika aspekter, såsom att "kunna relatera frågor om normer och normmedvetenhet till den musikpedagogiska praktiken" och att "kunna värdera val av undervisningsinnehåll, metoder, läromedel samt övrig litteratur inom det musikpedagogiska området" (MP9100). Examensmålet uppnås genom att sådana skilda men interrelaterade aspekter av ämnesdidaktik och metodik examineras under utbildningens gång. Studenter som gör sitt självständiga arbete i ämne 2 i musik (MG033G) genomför ett konstnärligt-didaktiskt arbete inom musikpedagogisk verksamhet.

Värdering

Förmågan att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande i musik behandlas genomgående i utbildningen och vår bedömning är att studenterna ges mycket goda förutsättningar att uppfylla målet. Studenternas uppnående av examensmålet möjliggörs genom att ämneskunskaper, ämnesdidaktik och VFU flätas samman till en helhet så som beskrivits ovan. Genom att studenterna tränas i att integrera teoretiska och didaktiska perspektiv med ämneskunskaperna, skapas goda möjligheter till lärande utifrån flera olika utgångspunkter. Det finns en medveten progression mellan kurserna i musikpedagogik: i MP9100 krävs att studenten kan "göra medvetna didaktiska val avseende musikundervisning", medan ett examinationskrav i nästkommande kurs (MP019G) är att studenten visar förmåga att göra "didaktiska val och bedöma konsekvenserna av olika handlingsalternativ i den musikpedagogiska praktiken". Vi ser en tydlig professionsutveckling hos studenterna genom utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Studenterna tränas kontinuerligt genom utbildningen på att planera, genomföra och utvärdera undervisning och moment med relevans för musikpedagogisk verksamhet, självständigt och tillsammans med andra. I MP9100 och MP019G varvas uppgifter där studenterna självständigt ska planera och genomföra undervisning med uppgifter som kräver samverkan med andra. Det kan här handla om att belysa en del av styrdokumentet för gymnasieskolan, att reflektera tillsammans och utforma lektionsmoment som genomförs i en undervisningssituation. I VFU:n tränas förmågan att arbeta självständigt såväl som förmågan att samverka med kollegor och medstudenter.

För moment inom musikalisk gestaltning handlar det bl.a. om att tillsammans med andra planera arrangemang och produktion, exempelvis i det konsertprojekt som samlar studenter från flera olika årskurser och program. Konsertprojektet inbegriper självständigt arbete från idé till produktion under handledning av kursens lärare. Andra exempel är moment som Rytmik och Estetisk kommunikation, där samarbete är en självklar och nödvändig del för undervisningsinnehållet. I ensembleledning tränas förmågan att självständigt stå för ett musikaliskt innehåll och att leda andra i det klingande arbetet.

Utmärkande är att utbildningen bygger på en systematisk progression i förhållande till examensmålet. Ett exempel är att studenten först examineras i sin förmåga att "under handledning kunna planera och genomföra musikpedagogisk verksamhet utifrån didaktiska ställningstaganden" (MP9100), för att senare examineras med hänseende till ökade krav på självständighet: "självständigt planera och genomföra musikundervisning för gymnasieskolan" (MP019G). I MP019G behandlar kurslitteratur och seminarier olika perspektiv på musikalitet och musikalisk erfarenhet. Härigenom tydliggörs individens skiftande förhållande till musik, musicerande och musikaliskt lärande, samt betydelsen av lärarens inställning för den musikpedagogiska praktiken. Syftet är att studenten ska inta ett reflekterande förhållningssätt till sig själv och andra, och därmed bli uppmärksam på elevers varierande och individuella behov för lärande och utveckling.

Progression föreskrivs också i relation till studentens förmåga att tillsammans med andra kunna planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. Först ställs krav på att studenten ska "uppvisa förmåga att i samverkan med andra genomföra konsertprojekt" (MG089G), för att senare i utbildningen uppnå kursmålet att "med god scenisk kommunikation genomföra gestaltningar där flera konstnärliga uttryck samverkar" och "genomföra ett sceniskt musikaliskt projekt i samarbete med andra" (MG017G). Examensmålet slutexamineras under studenternas avslutande termin, då de inom ramen för UVK studerar bl.a. specialpedagogik och utvärdering och utvecklingsarbete.

För de ämneslärarstudenter som utöver ämne 1 även läser ämne 2 vid Musikhögskolan, sker en specialisering gentemot examensmålet. Det självständiga arbetet (MG033G) är i ämne 2 inriktat mot musikalisk

gestaltning. Här ska studenten efter avslutad kurs kunna "självständigt planera, genomföra och utvärdera musikpedagogisk verksamhet med utgångspunkt i det egna huvudinstrumentet" och vidare "reflektera över den kunskapsutveckling som arbetet har bidragit till både för egen del och för den avsedda målgruppen". Det självständiga arbetet sammanför i denna mening didaktisk och konstnärlig förmåga. Arbetet bedrivs självständigt, men de erfarenheter som görs i samband med detta diskuteras i grupp.

Värdering

Studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning säkerställs genom att målet återkommer och prövas i flera av utbildningens kurser. Vår bedömning är att det finns en tydlig koppling mellan kursmålen och examinationerna. En styrka är att innehållet i VFU-kurserna har en tydlig koppling till omgivande kurser i terminen, vilket gör att såväl VFU som campusförlagda kurser gemensamt bidrar till att studenten utvecklar god förmåga i de aspekter som examensmålet avser. Ett utvecklingsområde vi identifierat är att examensmålet ytterligare behöver tydliggöras och konkretiseras i kursmål och betygskriterier. Det gäller till exempel den del av målet som handlar om studentens förmåga att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling, vilket ingår i befintlig undervisning och som ofta engagerar studenterna. Denna del av målet uttrycks dock inte explicit i betygskriterierna för kursen. För att stärka den redan goda progressionen behöver därför examensmålet delas upp och preciseras i kursplanerna.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

I Örebro universitets handlingsplan för jämställdhetsintegrering identifieras tre utvecklingsområden: 1) utbildningens innehåll och genomförande, 2) forskningens villkor och karriärvägar, samt 3) lednings- och stödprocesser. För områdena specificeras olika utvecklingsbehov och åtgärder, exempelvis att skapa en universitetsgemensam begreppsdefinition av vad jämställdhetsperspektiv i utbildning innebär, och att utveckla olika former av kunskapsstöd och pedagogiska metoder för jämställdhetsfrämjande utbildning och forskning. Centralt initierat utvecklingsarbete har påbörjats för dessa områden. På lärarutbildningsövergripande nivå genomförs under läsåret 2018/19 i Lärarutbildningsnämndens regi genus- och jämställdhetsutbildning i form av tre halvdagsworkshops, som vänder sig till alla lärarutbildare. Syftet är ge undervisande personal goda förutsättningar att föra in jämställdhetsperspektiv i utbildningen.

På Musikhögskolan beaktas jämställdhet övergripande på olika sätt, exempelvis avseende rekrytering, kursplaner och kurslitteratur. I utlysning av tjänster framhålls en ambition att arbetsplatsen ska "präglas av jämställdhet och mångfald". Bland de disputerade lärare och doktorander som undervisar i musiklektörutbildningen är könsfördelningen jämn. Däremot råder en viss obalans bland konstnärliga lektorer (6 män, 2 kvinnor) och adjunkter (10 män, 3 kvinnor).

Musik som företeelse och verksamhetsfält är bärare av samhälleliga normer och värderingar, inte minst i fråga om jämställdhet, varför skolämnet musik är, eller borde vara, ett naturligt forum för att arbeta med dessa frågor. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra hela utbildningen och det introduceras därför för musiklektörstudenterna i den första kursen i musikpedagogik (MP9100). Kursen behandlar frågor om normer och normkritik, bl.a. i fråga om genus och jämställdhet, utifrån målet att studenten ska "kunna relatera frågor om normer och normmedvetenhet till den musikpedagogiska praktiken". Målet examineras genom en individuell skriftlig uppgift, som består i att studenten under VFU:n noterar iakttagelser om exempelvis repertoar och undervisningsmaterial, det fysiska klassrummet, vad som görs och vad som sägs (vem som gör/säger vad, och på vilket sätt), och reflekterar över dem med utgångspunkt i kurslitteraturen. Undervisande lärare i nämnda kurs har, förutom musiklektörutbildning, en master i genusvetenskap. Hon har tidigare arbetat för RFSL inom ramen för deras HBTQ-certifieringsverksamhet samt hållit externa utbildningar om jämställdhet för musiklektörer.

Jämställdhetsaspekten behandlas också i UVK I (se del 1). I MG017G finns utrymme för frågor om jämställdhet under kursmålen som handlar om att "redogöra för populärmusik som historiskt och kulturellt fenomen i vår tid", att "diskutera populärmusik utifrån vetenskapliga, sociologiska och kulturhistoriska perspektiv", samt att "diskutera olika förhållningssätt till konstnärligt uttryck och hur dessa samspelar i individens och samhällets konstnärliga utveckling". Här noteras dock att jämställdhet inte skrivits fram som ett eget moment. Docenten i musikvetenskap, som också undervisar i utbildningen, utforskar i ett pågående forskningsprojekt hur nationella faktorer påverkar jämställdhetsfrågor i musikalisk verksamhet i Storbritannien och Sverige. Lärare med djup kunskap och brett engagemang skapar legitimitet för jämställdhetsfrågor och ökar studenternas intresse. Detta märks exempelvis genom att studenter väljer att skriva självständiga arbeten med fokus på genus och jämställdhet.

Under läsåret 2017/18 genomfördes en särskild satsning på utbildning i jämställdhet och jämlikhet för både studenter och personal vid Musikhögskolan. En arbetsgrupp bestående av bl.a. de ovan nämnda lärarna planerade och genomförde tre workshops på temat *Normmedvetenhet och maktperspektiv*, varav

två riktade sig till samtliga studenter. Det tredje tillfället genomfördes vid en personaldag, och var obligatoriskt för samtliga anställda. Seminarierna innehöll såväl teoretiska som praktiska inslag med syfte att granska hur kopplingen mellan makt, kön och social status ser ut och vilka uttryck den kan ta sig.

Värdering

Genom att introducera normkritiska perspektiv och jämställdhet redan i den första ämnesdidaktiska kursen får studenterna upp ögonen för de här frågorna tidigt i sin utbildning. Perspektivet examineras i denna kurs, men frågorna lever kvar, införlivas och utvecklas under hela utbildningstiden. Det gäller såväl jämställdhetsperspektivet i musikundervisning som i musiklärarutbildningen. För att borga för hög kvalitet i utbildningen inbegriper jämställdhetsperspektivet vid Musikhögskolan även kunskaper om HBTQ-frågor. Sett till examensmålets formulering kan vi dock konstatera att vi i kursmål och examinationer allt mer kommit att använda begrepp som normer och normkritik, vilka förutom jämställdhet också inkluderar frågor om etnicitet och kulturell mångfald, funktionsvariationer och musikaliska/konstnärliga normer. Jämställdhetsperspektivet är framträdande i undervisning och kurslitteratur, samtidigt som ordet inte används explicit i kursplanerna.

Vid institutionen finns en mycket god lärarkapacitet för att arbeta med de här frågorna. Samtidigt är det viktigt att perspektivet inte blir avhängigt kompetensen hos de lärare som undervisar i momentet, utan att det behandlas i kurser i såväl musikpedagogik som musikalisk gestaltning oavsett lärare. Jämställdhetsperspektivet har en tydlig plats i de ämnesdidaktiska kurserna. Frågorna är högaktuella även i relation till ämneskunskaper i musik. För tydligare kommunikation och förankring skulle de kunna skrivas fram tydligare även i de kurserna.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Kvalitetssäkringen av ämneslärarutbildningen i musik sker på olika nivåer. *Lärarytbildningsnämnden (LUN)* har det övergripande ansvaret för utbildningens innehåll och kvalitet, och fattar ämnesövergripande beslut om exempelvis kvalitetssäkringssystem och större revideringar av utbildningens utformning. *Programansvarig* leder det operativa arbetet med att utveckla programmets innehåll och kvalitet. Som stöd finns en *programgrupp* där frågor diskuteras och bereds. Programansvarig ansvarar också för att kalla till *programråd* där alla ämnen, VFU-samordning, studenter och representanter från skolverksamheter träffas för att diskutera innehåll, utformning och genomförande av ämneslärarprogrammet.

I universitetets övergripande kvalitetssystem ingår årliga *programuppföljningar* som programansvarig ansvarar för. Uppföljningarna inriktar sig på studenternas och skolverksamhetens synpunkter på utbildningens innehåll, utformning, genomförande och arbetslivsrelevans. Ett centralt underlag i detta arbete är *programutvärderingar* som genomförs med varje kull studenter som avslutar utbildningen. Programansvarig sammanställer och analyserar synpunkterna, följer upp med eventuella åtgärder samt återkopplar till berörda parter. I uppföljningssystemet ingår också uppföljning vartannat år av utbildningens innehåll och genomförande i syfte att säkerställa att utbildningen överensstämmer med examensmålen, dvs. att samtliga examensmål behandlas och examineras samt att progressionen inom programmet är tillfredsställande. På detta sätt kan programmets överensstämmelse med examensordningen kontinuerligt bevakas och eventuella problem och luckor synliggöras och åtgärdas. Genomförda uppföljningar sammanställs och analyseras i en *programrapport*, som belyser utbildningens styrkor och svagheter och återspeglar till ansvarig nämnd, berörda ämnen, lärare, studenter och samarbetspartners.

Musikhögskolans systematiska uppföljning av ämneslärarprogrammets utformning, genomförande och examination följer en fastlagd årscykel. Denna cykel preciseras i en för varje verksamhetsår gällande tidplan, där institutionens kvalitetsutvecklande processer är sammanförda och kopplade till ansvariga funktioner. På så vis säkras den kvalitetsutvecklande och administrativa turordningen för inriktningsansvarig, kursansvariga inom programmet, ansvarig enhetschef och utbildningsadministratörer.

Examinator har det övergripande ansvaret för kursernas lärandemål, innehåll, genomförande och examination. *Kursansvarig* ansvarar för kursernas utveckling, pedagogik och kvalitet. I det kvalitetsutvecklande arbete, som kursansvarig bedriver tillsammans med övriga involverade lärare, beaktas de kursvärderande och kursutvärderande processer som följer med varje kurstillfälle (se vidare beskrivning och värdering under avsnittet "Studentinflytande"). Kursutvärderingarna ligger på så vis till grund för kursplanerevision. Kursplanerevideringar genomförs två gånger per år, och fastställs av prefekt efter kvalitetsgranskning i institutionsledningsrådet.

För utbildningens samlade kvalitetsarbete svarar *inriktningsansvarig* vid Musikhögskolan med stöd av *inriktningsrådet*. I rådet ingår enhetschef, lärarrepresentanter, studievägledare samt studentrepresentanter. Inriktningsrådet sammanträder 2 gånger/termin och behandlar:

- planerade förändringar av utbildningsplanen (programmets inriktning och huvudsakliga innehåll, studiegång, progression),
- utveckling och förändringar av moment i utbildningen som är centrala för arbetslivsanknytningen, samt
- utveckling och förändringar vad gäller internationaliseringsaspekter i utbildningen, såsom utbytesavtal, programupplägg för samläsning med inresande studenter och liknande.

Rådet kan även ges inflytande i frågor gällande kursutveckling, genomlysning av kursplanerevideringar, pedagogiskt utvecklingsarbete och liknande.

Stöd till studenterna att klara utbildningen inom planerad studietid finns på flera nivåer. Universitetsövergripande finns stödfunktionen *FUNKA* som ger individuellt stöd till studenter med dokumenterade funktionshinder. Det kan handla om förlängd examinationstid, mentor, anteckningsstöd, anpassat kursmaterial och liknande. Universitetsbiblioteket erbjuder genom *Akademiskt skrivcentrum/Studieverkstaden Lyktan* ett samlat stöd inom akademiskt skrivande, matematik och studieteknik åt alla studenter. *Campushälsan student* arbetar förebyggande med hälsofrågor relaterade till studier och ger kurser i stresshantering och att våga tala inför andra. Vid introduktion av nya studenter ges öppna föreläsningar om exempelvis studieteknik. *Studievägledning* finns i form av programstudievägledare som arbetar med programövergripande frågor, såsom studieuppehåll, studieplanering, studieavbrott, introduktion av nya studenter och studieteknik. Vidare finns en studievägledare på institutionen som arbetar med de ämneskurser som ingår i programmet och hanterar exempelvis tillgodoräknanden, behörighetsfrågor och studieplanering på kurs- och ämnesnivå. Uppföljning av resultat sker i regel i samband med behörighetskontroll inför antagning till kommande kurser i utbildningen. Om en student inte uppnår lärandemålen och därmed riskerar att inte kunna fullfölja utbildningen tas initiativ till samtal med kursansvarig och studievägledare, i syfte att erbjuda stödande åtgärder.

Värdering

I Musikhögskolans verksamhetsplan för 2019–2021 är arbete för ökad utbildningskvalitet definierat som ett överordnat och prioriterat område. Till redan genomförda och påbörjade aktiviteter hör granskning av samtliga kursplaner avseende progression, examinationsformer och mål. Vidare inleddes under 2017 en särskild översyn av huvudområdet musikpedagogik och kurser med ämnesdidaktiskt fokus. Under vt 2018 genomfördes i lärargruppen seminarier och workshops om måluppfyllelse och progression (under ledning av docent verksam vid PIL). Ett fortsatt utvecklingsbehov, vilket är planerat för åtgärd, är att kvalitetssäkra relationen mellan betygskriterier och kursens mål. Vidare föreligger beslut om organisatoriska förändringar för att nå ökad kvalitetssäkring. Ett sådant exempel är att vid institutionen återinrätta ett särskilt utbildningsråd med uppdrag att kvalitetssäkra programmets kursplaner, istället för granskning i institutionsledningsrådet, för att på så vis formera ett råd med spetskompetens för uppdraget. Ett annat exempel gäller samspelet mellan kursansvarig och examinator. Vid Musikhögskolan är inte sällan kursansvarig och examinator samma person. Därmed omöjliggörs den dialog som är önskvärd för att främst kvalitetssäkra kursens examination. I den institutionsspecifika översyn som pågår parallellt med lärosätets mer övergripande omorganisation ingår en strukturell förändring av funktioner, där befintliga uppdragsbeskrivningar kommer att revideras under 2019. Här är vår avsikt att utveckla ett tätare samarbete inom och mellan de kurs- och ämneslag som bär upp utbildningens genomförande och examination.

Musikhögskolan har välfungerande strukturer och processer för att stödja studenterna i att genomföra utbildningen inom planerad studietid. Tack vare ett nära samarbete mellan lärare och studievägledare finns god möjlighet att tidigt fånga upp studenter som exempelvis har mycket frånvaro/sjukdom. Vidare finns på strukturell nivå en fördel med den särskilda behörighet som krävs i form av godkända färdighetsprov. För att klara proven krävs mycket förberedelse och övning av de sökande. De som klarar färdighetsproven och börjar utbildningen är i hög grad motiverade att genomföra den. Detta bidrar till en god genomströmning, och Musikhögskolan verkar för att studenterna genomför utbildningen inom planerad studietid. De som börjar ämneslärarprogrammet med musik som ämne 1 genomför, med enstaka undantag, sin utbildning inom planerad studietid. De få som inte genomför utbildningen avbryter i regel på

grund av att de sökt, och kommit in på, en musikerutbildning som de upplever som ett för dem mer passande utbildningsalternativ.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Studenternas perspektiv och synpunkter på utbildningen uppmärksammas och tillvaratas i olika fora. Studenter deltar som fullvärdiga ledamöter i de övergripande organ där lärarutbildningens organisation och utformning bereds och beslutas, exempelvis i universitetsstyrelse, lärarutbildningsnämnd (LUN), VFU-råd och programråd. På institutionsnivå finns studenterna representerade i inriktningsrådet för ämneslärarprogrammet inriktning musik, i Musikhögskolans institutionsledningsråd samt vid institutionsmötet. Prefekt har formaliserade och regelbundna möten med kårsektionen samt dialog med kårsektionens ordförande och utbildningsbevakare ca 3–4 ggr/termin. Vid dessa möten behandlas såväl utbildningsfrågor som andra studentnära, psykosociala och miljörelaterade frågor.

Utvärderingar av kurser och moment sker frekvent och på olika nivåer, från informella avstämningar under kursens gång till formella kursvärderingar inom ramen för det digitala kursutvärderingsverktyget *Eva-Sys*. Underlag för kursvärdering skickas ut efter avslutat kurstillfälle till de studenter som gått kursen. Kursvärderingen innehåller standardiserade frågor, men kursansvarig har möjlighet att komplettera med specifika frågor för den aktuella kursen. Kursansvarig gör en samlad analys av hela kurstillfället där studenternas värdering av kursen, undervisande lärares synpunkter samt examinationsresultat vägs samman. Resultatet sammanfattas i en skriftlig kommentar – den så kallade *kursutvärderingen* – som återförs till studenter, undervisande lärare och enhetschef. Kursansvarig ansvarar sedan för att resultatet beaktas vid planering och utveckling av kursen. Nästa gång kursen ges får studenterna vid kursintroduktionen en muntlig återkoppling på kursutvärderingen från föregående kurstillfälle och vilka eventuella förändringar som gjorts, vilket syftar till att synliggöra hur studenternas synpunkter tagits tillvara.

Värdering

Studenternas perspektiv beaktas i hög grad och i realiteten påverkar de utbildningens utformning och genomförande. Denna bedömning vilar dels på tillförsikt i den systematiska kursutvärdering med återkoppling som följer med varje kurstillfälle, dels på att studenter i kursvärderingar relativt ofta påtalar de goda förutsättningar som finns att diskutera utbildningens genomförande löpande under kursens gång. Som institution betraktat är Musikhögskolan relativt liten, vilket vi bedömer är en tillgång i det dagliga bemötandet och för att personligen kunna uppmärksamma studenternas synpunkter. Vi värdesätter dessa möjligheter till informella avstämningar vilka ofta resulterar i att problem kan lösas direkt. För det senare finner vi även de småskaliga studiegrupperna, som ofta karakteriserar Musikhögskolans genomförande av utbildningen, vara en stor tillgång. Vår utmaning framåt ligger i att bibehålla och utveckla denna samverkan samt att få studenterna att känna det angeläget att bidra till kursvärderingarna, vilka idag har skiftande svarsfrekvens.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Med arbetslivet i fokus sker samverkan med professionen genom att skolhuvudmän och skolverksamheter är representerade i för utbildningen centrala organ. För att hålla utbildningen uppdaterad och utveckla kvaliteten inhämtas synpunkter från arbetslivet då universitetets VFU-samordning regelbundet möter skolhuvudmän och skolledare, och VFU-samordningen återför sedan deras synpunkter till LUN och VFU-rådet. VFU-utveckling sker också inom projektet Övningskola, som arrangerar regelbundna möten mellan universitetslärare och lärare i VFU-skolor. I LUN representeras arbetslivet av en företrädare för skolhuvudmännen. De erfarenheter och den kompetens som representanterna för skolhuvudmän och pedagogisk verksamhet besitter är värdefulla för det kontinuerliga kvalitetsarbetet som bedrivs. Vid Musikhögskolan sker samverkan med handledare från den verksamhetsförlagda utbildningen i olika former. Ett konkret exempel är att VFU-lärare används som resurs vid färdighetsprov till musikhögskolan, vilket ger ett yrkeslivsperspektiv vid antagning av nya studenter.

Forskningsbaserad samverkan mellan lärarutbildningen och regionens skolor sker även genom Regionalt utvecklingscentrum (RUC). I syfte att stärka lärarutbildningens kontakt med det omgivande samhället samordnar RUC ämnesdidaktiska nätverksträffar där forskare, lärarutbildare, lärare och skolledare möts. RUC har också utvecklat kontakter med regionens skolhuvudmän och skolor för samarbete med lärosätets didaktiska forskningsprofiler – Hållbar samhällsutveckling, Kommunikation och lärande, Bedömning och utveckling. Genom projektet Framtidens lärarutbildning har ett arbete inletts med att utveckla Centrum för praktisk forskning, vilket kommer att bli en viktig del i ambitionen att samla och utveckla didaktisk forskning, och att stärka samverkan med det omgivande samhället.

Inom ramen för RUC driver Musikhögskolan ett musikpedagogiskt nätverk som vänder sig till musiklärare i grund- och gymnasieskolan, skolledare, lärarutbildare och forskare. Syftet är att skapa kontakter och dela kunskaper och erfarenheter. Vid nätverksträffarna, som äger rum 1–2 gånger per termin, presenterar forskare och lärarutbildare aktuell forskning, och lärare och skolledare delar med sig av erfarenheter och utvecklingsprojekt. Exempel på teman som behandlats i nätverket är *Musik, medier och digitalisering* och *Bedömning i ämnet musik*. Exempel på planerade teman är *Musikämnet i förändring* och *Normer i musikundervisning*.

Ett annat exempel på regional samverkan är studenternas möjlighet att medverka i Akademisk orkester, en universitetsgemensam verksamhet där både studenter och musiker på semiprofessionell nivå möts och spelar tillsammans med amatörmusiker från regionen. Detta forum ger musikhögskolestudenter möjlighet att delta i produktion med gästande musiker och solister på hög nivå. Vidare ger konsertprojekt och sceniskt musikprojekt under utbildningen studenterna möjlighet att möta publik i skolor och förskolor, men också i offentliga miljöer och på scener i regionen.

På Musikhögskolan finns sedan starten ht 18 en adjungerad adjunkt som är på plats två halvdagar i veckan. Denne är också sedan flera år verksam som VFU-handledare. Den adjungerade adjunkten besitter genom sin anställning i skolan, och erfarenhet av olika skolformer, en aktuell professionskompetens som är värdefull för utbildningen. Han ersätter inte universitetslärare utan kompletterar undervisningen i ämnesdidaktik och metodik med ytterligare perspektiv på aktuell professionskompetens. Tack vare den adjungerade adjunkten får studenterna ytterligare tillgång till skolmiljö för fältstudier och genomförande av ett didaktiskt projekt (termin 9) utöver det som görs inom ramen för VFU. Samtidigt innebär det att den

adjungerade adjunkten får insyn i, och erfarenheter från, lärarutbildningen och de förutsättningar som omger den, och på så sätt kan bidra med aktuell ämnesdidaktisk kunskap på sin huvudsakliga arbetsplats.

Värdering

Musikhögskolan har etablerad samverkan med skolor och lärare och även med samhället utanför skolvärlden och har positiva erfarenheter av detta. Vi ser ändå behov av att knyta VFU-lärare på ett tydligare sätt till utbildningen och att erbjuda dem ökad tillgång till den vetenskapliga och konstnärliga kompetens som finns vid institutionen. Detsamma gäller i princip för studenternas självständiga arbeten. Det har nämligen från VFU-lärare framkommit intresse av att ta del av resultaten från de självständiga arbetena, vilket skulle kunna utgöra en värdefull plattform där kontakter med yrkesverksamma lärare fördjupas samtidigt som yrkesverksamma lärare får del av aktuella frågeställningar och vetenskapliga angreppssätt.

Det är en utmaning att tillgodose behovet av VFU-platser i musik i gymnasieskolan. För att göra detta har vi valt att gå utanför den omedelbara närregionen. Kvaliteten på själva samverkan med VFU-platserna kan utvecklas genom långsiktig planering och genom att särskilda avtal upprättas. I detta sammanhang pågår för närvarande diskussion om hur musik ska kunna bli en del av övningsskolverksamheten vid lärosätet. Parallellt undersöks även möjligheten att utveckla det VFU-nätverk som redan finns etablerat.